

Protokoll Bispemøtet

Det Hanseatiske hotell, Bergen, 6.-10. mars 2017

Til stede:

Helga Haugland Byfuglien, <i>preses</i>	Nidaros
Ole Chr. M. Kvarme	Oslo
Solveig Fiske	Hamar
Ingeborg Midttømme	Møre
Tor Singsaas	Nidaros
Halvor Nordhaug, <i>visepreses</i>	Bjergvin
Atle Sommerfeldt	Borg
Stein Reinertsen	Agder og Telemark
Per Arne Dahl	Tunsberg
Olav Øygard	Nord-Hålogaland
Ann-Helen Fjelstad Jusnes	Sør-Hålogaland
Anne Lise Ådnøy	Stavanger

Til stede fra sekretariatet:

Christofer Solbakken	generalsekretær
Rolv Nøtvik Jakobsen	seniorrådgiver

Gjester:

Jørn-Henning Theis, hovedstyreleder	Sjømannskirken
Ørnulf Steen, generalsekretær	Sjømannskirken
Jens-Petter Johnsen, direktør	Kirkerådet
Ivar Braut	Biskop electus

Saksliste

Saksnr	Tittel
01/17	Orienteringssaker
02/17	Referatsaker
03/17	Valg til arbeidsutvalget
04/17	Strategiske perspektiver 2017
05/17	Sjukehuspresttenesta
06/17	Oppfølging av VTVT-utvalget
07/17	EVU-saker
08/17	Olavstipendet 2018
09/17	Tilsyn, ledelse og arbeidsgiversaker
10/17	Kontaktmøter

- 11/17 Utvikling av kompetansekartet
- 12/17 Oppnevninger
- 13/17 Prosjekt om rekruttering og Den norske kirkes landsfond

---

BM 1/17   Orienteringssaker

---

1. Retreat i Assisi 2017
2. Høringssak: reglement for utpeking av biskop
3. Presters samlivsform
4. Olavstipendet 2016
5. Fagdag for åndelig veiledning 29. mai 2017
6. Konsultasjon om liturgi ved dødfødsel
7. Etter Kirkemøtet 2017
8. Den norske kirkes grunnlag
9. Middag på Slottet 30. november 2017
10. Innføringsprogram for nye prester
11. Bønneaksjonen ”Thy Kingdom Come”
12. Biskopenes vigslingspraksis
13. Bispemøtets reformasjonsuttalelse
14. Likestillingsombudets uttalelse om ansettelse i Sør-Hålogaland bispedømmeråd
15. Ordning for studiepermisjon for biskoper
16. Programmet ”Veien til prestedtjeneste”
17. Konsekvenser av ordning for bolig for prester

BM-1/17 Vedtak:

Sakene ble tatt til orientering.

BM 2/17   Referatsaker

---

1. Svarbrev fra Statsministeren vedrørende brev om flyktningkrise og returpraksis.
2. Svar fra UNE – Oppfølging av kontaktmøte 07.12.2016.
3. Protokoll fra Mellomkirkelig råd (MKR) 29.-30. november 2016.
4. Protokoll fra Bispemøtet i Svenska Kyrkan, 20.-23. november 2016.
5. Protokoll fra Bispemøtet i Svenska Kyrkan, 24.-25. januar 2017.
6. Protokoll fra Bispemøtet i Folkekirken Danmark, 3.-6. januar 2017.
7. Tale av Ärkebiskopen i Evangelisk-Lutherske kirken i Finland vedrørende likekjønnet ekteskap.
8. Olavstipendiat 2016 Knut Erling Johansen, *Frihetens sakrament. Refleksjoner til Luthers dåpsforståelse.*
9. Olavstipendiat 2016 Øivind Refvik, *Luthers Kristusmystikk – mellom antinomistisk spiritualitet og fortjenestespiritualitet.*

BM-2/17 Vedtak:

Referatsakene ble tatt til orientering.

BM 3/17   Valg til arbeidsutvalget

Bispemøtets arbeidsutvalg er regulert i Bispemøtets forretningsorden §§ 8-12. Visepreses og medlem av arbeidsutvalget velges for to år av gangen, jf § 9. Funksjonstiden er fra og med valg og frem til nytt valg er foretatt.

Bispemøtet nedsatte i oktober 2016 en komite til å forberede valg til arbeidsutvalget, jf sak BM 36/16. Valgkomiteen har bestått av biskopene Erling Pettersen, Tor Singsaas og Ingeborg Midttømme.

Valgkomiteens forslag ble lagt frem i møtet.

BM-3/17 Vedtak:

Biskop Halvor Nordhaug velges til visepreses for perioden 2017-2019. Biskop Solveig Fiske velges til medlem av arbeidsutvalget og biskop Olav Øygard til varamedlem for samme periode.

BM 4/17   Strategiske perspektiver 2017

Når man skal vurdere kirkens posisjon i samfunnet og dens rolle i det offentlige rom spiller både samfunnsmessige og indrekirkelige forhold inn. En strategisk bevissthet innebærer både analyse av situasjon og at man ønsker å nå et mål. Hvilke mål er det de strategiske perspektivene skal hjelpe oss å nå? For Bispemøtets del må svaret være en fortsatt styrking av Den norske kirke, både med tanke på oppslutning og kvalitet, og med tanke på kirkens synlighet og kraft i det offentlige rommet. Det er grunn til å tro at de to faktorene påvirker hverandre. Under følger momenter i dette arbeidet.

Del I: Kirkelige forhold**Kirken i tall**

I 2016 var det flere inn- og utmeldinger enn tidligere år. 3197 personer meldte seg inn i Den norske kirke, mens 41 429 personer meldte seg ut. De høye tallene henger sammen med lansering av digital inn- og utmelding i august 2016.

Den helhetlige statistikken for 2016 er enda ikke klar. Men statistikken for Den norske kirke 2015 viste at deltakelsen ved gudstjenester og andre arrangementer i Den norske kirke er relativt stabil, men har sunket gradvis siden 2013. Antallet døpte har gått ned de siste fem årene. 58% av alle fødte ble døpt i 2015. Blant barn av kirkemedlemmer var

tallet 76%. Antallet konfirmerte av alle 15-åringene er 61% i 2015. Blant medlemmer er tallet et stabilt 87%. Den norske kirke har 3,8 millioner medlemmer, 73% av befolkningen, som er ett prosentpoengs nedgang siden 2014.

I 2015 ble det feiret færre gudstjenester enn årene før, men antallet deltakere på hver gudstjeneste er stabilt på 98 personer. Totalt er 4,56 millioner gudstjenestedeltakelser registrert.

Det er en tydelig økning av antallet frivillige i menighetene i 2015 målt i forhold til de foregående årene. De fleste menigheter rapporterer en økning i det diakonale tilbudet. Når det gjelder barne- og ungdomsarbeid er det babysang og lederkurs som opplever vekst, mens de andre feltene flater ut eller har nedgang. Korarbeidet har totalt sett noe nedgang. Konsert og kulturtilbudet i kirkene, både arrangert av menighet og eksterne, opplever vekst. Det kan synes som om kirkens generelle samfunnsengasjement/samfunnsansvar, samt kultursatsing og enkelte tiltak overfor barn og unge, vokser og når flere.

Konsekvenser

Antakelig slår markedsmekanismer knyttet til nyheter og omdømme likt ut for kirken som for andre samfunnsaktører og virksomheter. Det er lite som tyder på at oppslutningen om kirken ikke påvirkes av generelle markedsfaktorer. Det er grunn til å tro at tilhørighet og oppslutning i mindre grad enn tidligere er knyttet til tradisjon.

Nedgangen i antall døpte og i prosentandelen av befolkningen som er medlemmer er en generell tendens hos de store nord-europeiske folkekirkene. Generelt forteller disse tallene at det fremdeles er all grunn til å vie oppslutningen om kirkelige tilbud og aktiviteter stor oppmerksomhet. Vi må erkjenne at nedgangen er uttrykk for et underliggende problem, nemlig at mennesker i synkende grad opplever kirken som relevant i deres liv. Kampanjer for å få foreldre til å velge dåp og andre tiltak som senker tersklene er bra. Men dersom vi skal kunne ha noe håp om at ikke alle tendensene vil strekke seg inn i framtida, må vi fortsette å arbeide grundig langs flere akser. Den norske kirke må vise seg fram som den viktige stemmen den er, det viktige stedet, for vanlige mennesker i dag. En strategi er å bli enda bedre på å heve stemmen i alle slags rom, også i det offentlige.

Kirkevalg – polarisering – enhet

Den debatten som bølger fram og tilbake om vielse av likekjønnede har utvilsomt hatt betydning for Den norske kirkes omdømme og medlemstall over mange år. Kirkevalget i 2015 mobiliserte stort og engasjerte bredere enn noen gang, men har også ført til polarisering og utmeldinger på begge fløyer av striden. Det er ikke usannsynlig at vi etter Kirkemøtet 2017 og endelig vedtak om vielse av alle vil se at striden roer seg. Framover må fokuset ligge på hva som forener oss og det å være kirke på ethvert sted, for ethvert menneske. I det henseendet er det svært gledelig at antallet frivillige går opp og at kirken når godt ut med diakoni, kultur og arbeid for barn og unge.

At vi nå tar steget ut i en ny kirkeordning har antakelig på kort sikt liten innvirkning på medlemstall. Imidlertid kan vi forvente at Den norske kirkes særstilling i samfunnet vil svekkes, og at det etter hvert vil bidra til lavere medlemstall.

Del II: Samfunnsmessige forhold

Framtidig finansiering

Dersom man framskriver tallene med tanke på dåp og utmelding, vil Den norske kirke innen få tiår ha radikalt færre medlemmer enn i dag. I våre naboland, samt i Storbritannia, er utviklingen tydelig. Uavhengig av nøyaktig prosentandel medlemmer i 2027 eller 2057, vil Den norske kirke med stor sikkerhet få færre medlemmer, i det minste målt i prosentandel av befolkningen.

Det er fare for at en slik utvikling også vil svekke kirken økonomisk. Vi ser allerede nå signaler fra flere partier om endringer i finansieringa av tros- og livssynssamfunnene. Den politiske viljen til å finansiere tros- og livssynssamfunn over offentlige budsjetter vil kunne svekkes. En sentral utfordring fremover, består dermed i å gi gode begrunnelser for fortsatt offentlig finansiering.

Usikker økonomi setter også nye krav til tilpasning og omstilling i Den norske kirke. Virksomheten må skaleres etter den finansielle situasjonen, og kirken må arbeide langs tre akser: økt kostnadsbevissthet, alternativt inntektsgrunnlag, og synliggjøring av kirkens verdiskapning.

1. Kostnadsbevissthet handler om en helhetlig og effektiv ressursforvaltning. Hvordan sikrer vi mest mulig kirke for pengene? Hvordan kan vi effektivisere oppgaveløsningen? Er det noe vi kan slutte å gjøre, og hva er det vi absolutt må fortsette å gjøre? Å verne menighetens arbeid, slik at ordet kan bli forkynt og sakramentene forvaltet, må være første prioritet. De støttefunksjonene som er nødvendige for at dette skal skje må ivaretas. De som ikke er nødvendige må fases ut. En slik tankegang betyr også endringer i den administrative arbeidsstokken. For at kvaliteten ikke skal lide må kirken framover se etter hvor det skjer dobbeltarbeid, for eksempel i høringer (hvor mange kirkelige instanser skal uttale seg?), i strategisk arbeid og i fagarbeid. Kan bispedømmene samarbeide mer? Kan enkelte funksjoner i Kirkerådet osv. legges andre steder i strukturen? Kan Kirkemøtet avholdes sjeldnere?
2. Ikke-offentlige midler tilflyter først og fremst menigheter og institusjoner i form av gaver og innsamlinger. Kan man styrke dette arbeidet på noen måte? Hvordan skal vi tenke forholdet mellom gaver gitt til enkeltmenigheter og behovet for sentral finansiering?
3. For at staten skal fortsette å betale, også når de som bevilger pengene selv ikke har kirkelig tilknytning, må kirka synliggjøre overfor beslutningstakerne at den er en viktig del av det lokale og nasjonale samfunnet og av enkeltmenneskers liv. Argumentasjonen knyttet til tjenligheten av at det offentlige aktivt understøtter tros- og livssynsarbeidet overfor alle borgere må styrkes. Selv om det er kontroversielt, må Den norske kirke holde fram at den er mer enn et trossamfunn, men har og tar på seg oppgaver langt utover det å avhjelpe sine medlemmers behov for gudstjenestefeiring. Politikere må gjøres kjent med det diakonale arbeidet som skjer, gudstjenestearbeidet som styrker og gir mot, musikken som beriker, trosopplæringa som utdanner og skaper identitet, tilstedeværelsen og beredskapen som skaper trygghet, tradisjonen og kirkebyggene som gir mening til liv og samfunn, presten og de kirkelige ansatte som viktige lokale aktører. Dette er momenter som strekker seg langt utover den private religionsutøvelsen til den enkelte. Hvordan kan kirka tenke offensivt om eget informasjonsarbeid og profilering?

Kirkelig bredde

I Stortingsmeldingen om staten og den norske kirke fra 2008 (Gjønnes-utvalget) er det forutsatt at kirken skal romme «en forsvarlig bredde av ulike teologiske oppfatninger og favne ulike grader av religiøst engasjement» (St.meld. nr. 17 (2007-2008): Kap. 7.1). Vi erfarer at vi er en kirke der mangfoldet utfordrer. Hva kan samle oss på tvers av mangfoldet?

Det går an å tenke ulikt om det å være samlende. Betyr det å aldri si noe som kan støte noen bort? Betyr det å si noe som alle kan tro på? Eller betyr det å ha et lederskap med en bredde som speiler bredden i medlemsmassen? Dersom enheten skal bevares som en inkluderende enhet, er det nødvendig at Den norske kirke med troverdighet viser at den er bred, på alle nivåer. Også i den kirkelige ledelsen trenger vi å vise fram den reelle bredden. Vi trenger at biskopene viser spennet seg imellom, teologisk, geografisk, i hva de engasjerer seg i og hvilke sammenhenger de henter sine erfaringer fra. Våre veldig forskjellige kirkemedlemmer trenger å kunne speile seg i lederskapet, og derfor må bispekollegiets bredde komme til syne, også der de er uenige med hverandre. Det er ikke en trussel for enheten, men en sikring av mangfoldet. Dersom biskopene viser at de lever godt med intern uenighet, gir det mot og eierskap også lokalt.

Verdiforskyvninger og Den norske kirkes rolle

Data fra Norsk Monitor (Ipsos) viser tydelig at troen på at en bestemt verdilære er den eneste rette er på vikende front. Verdier som de ulike sosialiseringssagentene (hjem, skole, venner, medier) formidler, er i stor endring. Også hvilke agenter som påvirker sterkest har flyttet på seg. Nå er ofte venner og sosiale sammenhenger mer avgjørende enn tradisjon og familie. Kirkemedlemmene praktiserer troen forskjellig. Forholdet til kirkens lære er sammensatt, og vi ser en dreining fra kollektiv tilslutning til individuell tolkning og praksis. Det er lite som tilsier at man finner ensartede fromhetsvaner, tilbedelsesformer, teologiske vurderinger og kirkelige identiteter tvers gjennom folkekirken. Sterke stemmer (ikke minst i et liberalistisk tankeunivers og miljø) mener religion bør og skal være en privatsak – at det slett ikke bør være et offentlig anliggende, og derfor også i liten grad bør omfattes av offentlig interesse.

I kontrast til dette synspunktet viser både statistikker og medieeksponering at kirkelige debatter, initiativer og aktiviteter som fremtrer i et offentlig rom (i et «marked») nettopp vekker engasjement og skaper reaksjon. Det er derfor grunn til reflektere over om ikke nettopp et tydelig engasjement i den generelle samfunnsdebatten er svært viktig for utviklingen av fremtidens folkekirke. Kirken er en del av samfunnet, og må også bidra til å forme det.

Den norske kirke har markert seg tydelig i spørsmål knyttet til flyktninger, klimaspørsmål og bioteknologi. Dette er viktige felt for vår kirke, og samfunnet trenger vår verdiforankrede stemme. Det er flere debattlinjer i samfunnet der Kirka har potensiale for å være en viktig stemme. Det gjelder for eksempel spørsmål knyttet til nasjonalisme, rasisme og fryktkulturen overfor innvandrere, satt opp mot kirkelige idealer som gjestfrihet, nestekjærlighet og en verdensvid menneskehet. Også debatten om sekularisme og livssynsåpenhet, den rasjonalistiske og individualistiske forståelsen av religion er relevant. I 2016 skal bioteknologiloven revideres, og Den norske kirke har stor mulighet til å være en kritisk røst i debatten. Dette må skje med kunnskap, forankring i menneskeverdet, og klokskap og lydhørhet overfor menneskers livserfaring.

Biskopenes offentlige stemme

En tydelig kirke er en kirke som også har integritet og trygghet til å være i dialog. Den norske kirke er det desidert største trossamfunnet, og har derfor et spesielt ansvar for å sikre en dialogisk debatt rundt religiøse og etiske spørsmål i storsamfunnet. Den debatten holder Kirka i gang ved å være tydelig på eget ståsted på en respektfull måte. Det er ingen grunn til å oppsøke runde formuleringer og utvannede synspunkter. Der det er relevant kan vi vise til Kirka som et annerledesamfunn, som en som står opp for den almene moral og menneskelig anstendighet – det gjelder alle samfunnsområder.

Vår posisjon i samfunnet, både som majoritet og som utfordret, fordrer også at Kirka er artikulert og offensiv på det som er vårt kjernebudskap. Evangeliet forkynnes ikke bare fra prekestolene og i sjelesorgens rom, men har også sin plass i avisspalter, artikler, bøker og media generelt. Interessen for religion er stort i samfunnet vårt, ikke bare som sosial faktor, men også som livsfortolkning. Den norske kirkes offentlige stemme må ikke begrense seg til samfunnsmessige forhold. Biskopene er i en særposisjon når det gjelder tilgang til de store medieflatene. Utfordringen er å formidle på en livsnær og troverdig måte overfor vår høyt utdannede og kritiske befolkning.

BM-4/17 Vedtak:

Samtalen ble tatt til etterretning.

BM 5/17   Sjukehuspresttenesta

Det er i dag om lag 140 prestar som er tilsett i offentlige og private sjukehus og sjukeheimar. Storparten av disse er ordinert i Den norske kyrkja og er difor under tilsyn av den lokale biskopen, men kyrkja er berre arbeidsgjevar for eit fåtal av dei. Dette var noko av bakgrunnen for drøftinga av sjukehusprest-ordninga på Bispemøtet i oktober 2016. Møtet vedtok å arbeide vidare med tre sider av dette sakskomplekset: «tilsyn (relasjon biskop-sykehusprest), endringer i sykehuspresttjenesten (livssynsmangfold), og forholdet mellom sykehusprestene og den lokale menighet (jf samhandlingsreformen)».

Biskopens tilsyn

Biskopens tilsyn blir ivaretatt på ulike måtar i dei ulike bispedømma. Det overordna inntrykket er at dei fleste prestane i helsesektoren har regelmessige møter og besøk, minst ein gong i året, med sin lokale biskop. I ei tid med nye utfordringar og der både arbeidsgjevar og styresmakter har endra forventingar til prestar i helsesektoren kan slike regelmessige kontaktpunkt, også med prestanes arbeidsgjevar, vere ei viktig støtte for både prestar og andre kyrkjelege tenestegrupper i helsesektoren. Nokre av desse utfordringane kjem til syne i arbeidet fram mot ein stortingsmelding om ny statleg religionspolitikk, ei oppfølging av NOU 2013: 1 (Stålsett-utvalet) og i Helsedirektoratets arbeidsdokument frå 2015: «Prester ansatt i helse-og omsorgstjenesten». (Dokumentet vart framlagt som ein rapport, men etter kritikk frå nokre av utvalets medlemmer og frå berørte prestar som ikkje kjende seg igjen i skildringa av prestanes arbeidsforhold, vil direktoratet bearbeide teksten på nytt.) Her blir det understreka at sjukehusprestens «tjeneste ikke er helsehjelp, og at presten ikke

er helsepersonell» (s.15). Som følge av denne særstillinga samanlikna med andre yrkesgrupper konkluderer arbeidsdokumentet i punktet om tilsynsordningar med at «Helsetilsynet har ingen virkemidler i forhold til prest som har opptrådt kritikk- eller klanderverdig i sin yrkesutøvelse» (s.21). Dette er i følge dokumentet noko som ligg til det kyrkjelege tilsynet (6.2, ss.21-22). Teksten skildrar biskopens tilsynsansvar for prestane og skriv om årlege samtalar og rapportering, men påpeikar at det ikkje er sams praksis i dei ulike bispedøma: «Det er også flere steder etablert ordninger for jevnlig kontakt mellom sykehusprest og biskop, men det finnes ikke noe landsdekkende system for dette» (s.21).

Dette siste er ei utfordring det er rimeleg at Bispemøtet arbeider vidare med. Samtidig er det verd å merke seg at Helsedirektoratet i rapporten nesten utelukkande forstår biskopens tilsyn som ei ordning for kontroll og som ei ordning som kan utløyse pålegg om endringar: «kirkelige virkemidler kan være aktuelle ved pliktbrudd foretatt av prest ansatt i helsetjenesten» (22). Andre viktige sider ved tilsynsordninga slik den fungerer i kyrkja, som støtte og oppbacking også overfor arbeidsgjevar og dessutan hjelp til avklaring av prestens arbeidsoppgåver, blir ikkje nemnt i denne rapporten. Desse punkta er i dagens situasjon nesten viktigare enn før. Ein samtale om biskopens tilsynsansvar for sjukehusprestar bør derfor også ta høgde for korleis dette kyrkjelege tilsynet også kan vere ei ordning som gir prestane ryggdekning til å utføre si kyrkjelege teneste på ein tenleg måte og også vere ei støtte for denne delen av presteskapet i ei tid med stadige endringar og nye utfordringar.

Endringar i sjukehusprestetenesta

Fleire av desse utfordringane heng saman med at Norge i stigande grad har blitt eit fleirkulturelt og fleirreligiøst samfunn. Stålsett-utvalet la opp til at ei større likebehandling av dei ulike trus- og livssynssamfunna (s. 183) for å gjere likebehandling av ulike borgarar (prinsipp 5, s.106) mogleg. Som utvalet gjer greie for har dei ulike større sjukehusa møtt denne utfordringa på ulikt vis: Oslo universitetssykehus og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn har sidan 2011 saman drifta prosjektet Tros- og livssynsbetjening for pasienter og pårørende på sjukehus, der eit ressursteam frå dei ulike livssynssamfunna betener pasientar og pårørende med utdanna samtalepartnarar. St. Olav Hospital har tilsett ein kulturarbeidar for muslimsk bakgrunn som ein del av prestetenesta. Andre sjukehus har andre ordningar for å sørge for likebehandling og for gode ordningar for alle, ved informasjon og etisk vegleiinga av helsepersonalet og også ved arbeid for egna sermonirom. I dei fleste av desse samanhengane spelar presten ein viktig rolle. Dei ulike sjukehusa og –heimane har altså ulike ordningar, men prestane i helsesektoren har ein del grunnleggjande utfordringar til felles med kollegare som arbeidet i forsvaret og i fengsel.

Korleis ein skal kunne løyse utfordringane i eit livssynsopent samfunn har vore gjenstand for felles drøftingar mellom desse tenestegruppene, sist på den store og fullteikna konferansen om «Chaplaincy på norsk» i oktober 2016. Temaet der var religions- og livssynsbetjening i Kriminalomsorgen, Forsvaret og helse- og omsorgssektoren og erfaringar og utfordringar vart belyst av norske og internasjonale ekspertar og av representantar for dei ulike faggruppene. I Bispemøtets vidare arbeid med denne saka er det viktig å trekke vekslar på denne tverrfaglege samtalen mellom prestar og fagpersonar i helsesektoren, i fengsel og i forsvaret som alle står overfor likearta utfordringar. På ulike måtar dreier desse utfordringane seg om prestetenestas eigenart og om prestanes faglege og yrkesmessige identitet i spennet mellom pastoral og klinisk verksemd.

Sjukehusprestane og de lokale kyrkjelydane

Samhandlingsreforma og andre endringar i organiseringa av helsevesenet, gjer det også naturleg å trekke inn spørsmålet om korleis helseprestetenesta kan vere ein ressurs for lokalkyrkjelydane i denne drøftinga. Det har dei siste åra vore ei uttrykt målsetjing at liggetida ved dei store sjukehusa skal reduserast og at pasientane også dei som berre har behov for palliativ hjelp ved livets slutfase, skal bli overført til eigen heim eller lokal helseinstitusjon. Dette medfører at både den lokale omsorgstenesta og lokalkyrkjelydane får nye utfordringar og også har behov for kompetanse som i stor grad blir forvalta av sjukehusprestane: Dette er utfordringar som dreier seg om alt frå korleis ein skal leggje til rette for ein verdig død til behovet for ritualisering ved livskriser og også sjelesorg og livsynsmessig betening av sjuke.

Fleire sjukehusprestar har allereie tatt denne utfordringa på alvor. Ved St. Olav Hospital er fleire av dei tilsette ved prestetenesta sentrale i arbeidet med den såkalla Orkdalsmodellen. Dette er eit pilotprosjekt om samarbeid mellom store sjukehus og den lokale omsorgstenesta, og også eit forskingsprosjekt. Prestar, diakonar og kreftsjukepleiarar i mange kommunar har allereie gjennomgått kurs med overskrifta «jag og døden» arrangert av prestetenesta ved St. Olav. Dette prosjektet er berre eit eksempel på korleis sjukehusprestanes kompetanse kan yte viktige bidrag både til lokalkyrkjelydane og til andre som arbeider i helse- og omsorgssektoren. Sjukehusprestanes kompetanse i sjelesorg har også i praksis vist seg å vere ein ressurs for andre profesjonar ved sjukehusa og også for dei praktiske utfordringane ved livsynsbetening i offentlege institusjonar. Dette er noko av bakgrunnen for at den nasjonale konferanse for prester i helsesektoren, i Kristiansand i juni 2017, har overskrifta Sjelesorgens egenart.

BM-5/17 Vedtak:

Bispemøtet har drøftet sykehuspresttjenesten, og ser behovet for, i samarbeid med sykehusprestene, å fortsette arbeidet blant annet langs disse linjene:

- 1) Bispemøtet vil arbeide med å avklare forholdet mellom kirkens ledelse, helseforetakene og helsemyndighetene.
- 2) Bispemøtet vil tydeliggjøre rutiner for utøvelse av tilsynet overfor sykehuspresttjenesten.
- 3) Bispemøtet vil drøfte konsekvenser av samhandlingsreformen for samarbeid mellom menighetsprester og sykehusprester.

BM 6/17**Oppfølging av VTVT-utvalget**

Til Bispemøtet i desember 2016 ble det lagt fram en rapport fra et utvalg oppnevnt av Bispemøtet til å utrede et vigslingsforberedende program for diakoner, kateketer og kantorer, en ”vei til vigslet tjeneste” (VTVT-utvalget). Rapporten (vedlagt) anbefaler å innføre VTVT i delvis sammenfall med VTP. Bispemøtet trenger å diskutere noen spørsmål som ikke ble tatt direkte opp i rapporten knyttet til fordeling av studenter, samt

konsekvenser for økonomi og arbeidsmengde.

Skjematisk sammenstilling av VTP og VTVT

	VTP	VTVT
Første steg		Informasjonsmøte på studiestedet
	Søknad	Søknad
	Opptak	Opptak
		Første samtale med biskop
Andre steg	O1-samling	
Tredje steg	O2-samling	VTVT-samling, delvis overlappende med O2
Avsluttende steg	Stiftspraksis og O3	
Ordinasjon/vigsling	Ordinasjonssamtale og ordinasjon	Vigslingssamtale og vigsling

Fordeling og belastning

Det må påregnes en periode med innkjøring før VTVT-ordningen vil kunne få samme type status hos studentene som VTP. Selv om den er obligatorisk fra og med innføring, er det ikke usannsynlig at det tar tid før studentene kjenner på forpliktelsen til å melde seg på, og bispedømmene må regne med ulike typer tilpasninger og fritak. De første årene vil det antakelig være få kantorer, kateketer og diakoner som søker om opptak til VTVT. Kanskje vil antallet ligge et godt stykke under prestestudentene også når ordningen setter seg (selv om tall i VTVT-rapporten tilsier at det er omtrent like mange vigslingskandidater som ordinasjonskandidater). Utfra tverrfaglige hensyn er det dermed best å samle VTVT-studentene i én region, i alle fall de første årene. Dette byr imidlertid på noen utfordringer med tanke på kapasitet og belastning for biskopene og bispedømmene i den aktuelle regionen.

Ulike modeller kan være mulige:

1. VTVT-studentene fordeles mellom alle bispedømmer på samme måte som VTP-studentene, og har første samtale med sin biskop. Deltakelse på VTVT-samling følger ikke tilknytningen, men skjer i den regionen som blir utpekt til å være VTVT-region. Dermed blir belastningen noe fordelt, men noe av kontinuiteten forsvinner.
2. Ett bispedømme blir VTVT-bispedømme, og gjennomfører alle trinn i VTVT-programmet med disse studentene. Dette bispedømmet får dermed færre eller ingen VTP-studenter.
3. Preses får ansvaret for VTVT-studentene, og blir med på samlingen sammen med disse i en av regionene.

Økonomi og arbeidsmengde

Arbeidsmengden for personalet i Bispemøtet og ved bispedømmekontorene vil øke noe. For Bispemøtets del betyr det antakelig kun et en utvidelse av VTP-basen, og et større antall studenter å fordele. Dette er ikke en stor oppgave, og vil ikke belaste Bispemøtets sekretariat mye. For de bispdeømmerådsansatte øker arbeidsmengden rundt registrering og vedlikehold av VTP-basen. De må også arrangere VTVT-samlingen i forkant av O2, og både planlegging og gjennomføring vil ta tid. For biskopene blir det flere samtaler, både etter opptak i VTVT-løpet og under O2-/VTVT-samlinga. Generelt blir det flere mennesker å forholde seg til, det innebærer mer oppfølging, flere telefonsamtaler og

flere e-poster.

En ekstra dag i forkant av O2 vil ikke nødvendigvis innebære flere arbeidsdøgn for de bispedømmerrådsansatte og biskopen, da flere regioner arrangerer O1 i forkant av O2. O1 og VTVT-samlingen vil dermed skje samtidig og noen av programpostene kan slå sammen. Det vil imidlertid bli noe økte utgifter i forbindelse med inviterte gjester og foredragsholdere, samt muligens ekstra personell som kan representere alle tjenestegrupper.

Det antas at Bispemøtet har myndighet til å fastsette en slik vigslingsforberedende ordning, med hjemmel i Tjenesteordning for biskoper § 8.

BM-6/17 Vedtak:

Bispemøtet har drøftet arbeidsgruppens forslag til organisering av en ”Vei til vigsljet tjeneste” (VTVT). Et bearbejdet forslag til ordning på bakgrunn av samtalen i møtet oversendes Kirkerådet og fagforeningene til uttalelse. Saken fremmes deretter til endelig behandling i Bispemøtet, jf Tjenesteordning for biskoper § 8.

BM 7/17

EVU-saker

Igangsatte og planlagde kursopplegg

EVU-arbeidet i 2017 er dominert av dei prostibaserte kursa med utgangspunkt i reformasjonsjubileet, «Reformasjon nå – Luther som utfordring og ressurs for Den norske kirke». Kursopplegget har blitt planlagt og gjennomført av dei teologiske fakulteta. Lærestadene fordelte bispedøma mellom seg og samarbeidde om å lage kursmateriellet. Dette breiddekurset har vore eit stykke nybrottsarbeid både ved samarbeidet om dei faglige læringsressursane mellom lærestadene og når det gjeld bruken av digitale læringsressursar inn mot sjølvstyrte prostimøter. Dei aller fleste prestane i bispedøma tar del i studieopplegget og er oppmelde til eksamen til fem studiepoeng, men det er enno for tidleg å seie kor mange som fullfører. Lærestadene får tilbakemeldingar om gode teologiske samtaler i prostia. Erfaringane og tilbakemeldingane frå prostia er så langt positiv, særleg på Luther-tekstane i antologien og kvaliteten på dei gjennomførte fagdagane.

I tillegg til tre PKU-kurs har MF tilbudt prostivise kurs om *Kunsten å snekre en preken* til dei to bispedøma som har avslutta reformasjonskurset (Bjergvin og Agder og Telemark). Desse kursa har påmeldingsfrist 15. mars 2017.

TFs planlagde prostibaserte kurs, om dåp og dåpsteologi (10 stp), som vart utsett på grunn av reformasjonskurset, vil ha søknadsfrist hausten 2017. Kurset er prostibasert og går over to semester. Samme søknadsfrist har MFs kurs PLU/Pastoral lederutvikling (30 stp). Kurset har oppstart våren 2018 og går over tre semester. MF vil også lyse ut fleire kurs i PKU/Pastoralklinisk utdanning (20 stp) på diverse kursstader. Samarbeidsprosjektet Teologidagene 2018 v som blir arrangert av BM i samarbeid med fakulteta og PF og TeOLOgene vil bli arrangert i mars 2017.

Planar for utlysing våren 2018

- PTP/Prest og teolog i praksis (5/10 stp), oppstart høst 2018, går over to semester (ett semester for 5 poeng), første del (5 p) inngår i innføringsprogrammet for nye prester, VID i samarbeid med TF, MF og PF.
- Det gamle testamente som ressurs i preste-tjenesten (10 stp), oppstart H 2018, kurset går over to semester, VID.
- Møte mellom kristendom og islam i Norge (10 stp), oppstart H 2018, kurset går over ett semester, TF og VID.
- Teologi og forkynnelse i høytidene (20 stp), oppstart høst 2018, går over to semester, MF.
- PKU/Pastoralklinisk utdanning (20 stp), diverse kurssteder, MF.

Planar for utlysning hausten 2018

- Samhandling, ledelse og frivillighet i folkekirken (tverrfaglig) (10 stp), oppstart vår 2019, MF
- PKU/Pastoralklinisk utdanning (20 stp), diverse kurssteder, MF.

Kyrkjjas behov

Ei vidare planlegging av framtidige EVU-tiltak retta mot presteskapet føreset gode drøftingar av kva kyrkja har behov for, ei kartlegging av kva prestane ønsker både når det gjeld tematikk og omfang og i tillegg ein ny gjennomgang av rutinar for utlysing og søknadsprosessar for ulike kursopplegg.

Kurs om leiarskap

I den nye kyrkjeordninga er det eit behov for å sikre nødvendig leiarkompetanse, også i presteskapet. EVU-tilbod i pastoralt leiarskap kan ha ulik innretning og format. Det er mogleg å tenke seg eit samanhengande kurs som gir ein mastergrad i pastoralt leiarskap, men truleg vil det vere meir tenleg med kortare kursopplegg som kan bli skreddarsydd etter dei utfordringane kyrkja står overfor og som også kan vere fleksible nok til å ta høgde for ulike modellar for kyrkjeordning. Det vil i den samanhengen vere aktuelt å lage eit kurs som er innretta på proste-tenestas spesielle utføringar. Dette kan vere eit kurs for allereie tilsette prostar så vel som eit tilbod til prestar som er villige til å påta seg leiaroppgåver i framtida. For alle former for EVU-kurs om leiarskap er der det viktig å avgjere kva grad av tverrfaglegheit som er ønskeleg og tenleg i kursgjennomføringa.

Kurs om preika

I tillegg er det no framover, etter vellukka breiddetiltak om reformasjonen og mange prostivise kurs om preikas som sjanger og kommunikasjonshending, kanskje igjen behov for å gi gode faglege tilbod om forkynningas innhald. Det kan ta form av kursopplegg om homiletisk eksegese der fageksegetar bidreg med si kompetanse om lesing av bibeltekstar og på det viset opnar opp for ein samtale om kvifor desse tekstane er viktige i vår kontekst no.

Kurs om dogmatiske emne

Det kan også gi seg utslag i EVU-tiltak som er spissa inn mot sentrale dogmatiske tema: Om frelse og evig liv, om nattverd og også om skapartru, natur og miljøtrussel, berre for å nemne nokre eksempel.

Kartlegging av presteskapets ønskemål og behov

For å få eit betre grep om kva type kurs prestane faktisk har lyst og behov for å ta del i, er det under planlegging ei enkel spørje-undersøking. På det viste kan prestane sjølv gi uttrykk for kva tematikkar som er tenleg og saksvarande for dei utfordringane dei har og også gi retningsgjevande respons på kva format dei ønsker på desse tilboda.

Spørjeundersøkinga bør gje rom for responsar på om det er mest ønskeleg med breiddetiltak som prostivise kurs eller individuelle studieopplegg. Resultatet bør også kunne gje ein peikepinn om den opplevde verdien av studiepoeng og korleis samarbeidet med studiestadene skal vere. Det vil også vere interessant å få vite meir om praktiske utfordringar som kan vere til hinder for å søke på eller gjennomføre ulike EVU-tilbod.

Nytt årshjul

Prosessen rundt utvikling av kurs er i endring. Det er ikke slik at Bispemøtet bestiller konkrete kurs. Kjerneprosessen består nå av å koordinere dialog rundt forskjellige kontaktflater. Dette medfører behov for endring i årshjulet, og vil kunne medføre nye bestillinger til arbeidet i REU.

Det nye årshjulet må både vere eigna til å administrere det løpande EVU-arbeidet på ein mest mogleg tenleg måte og gi rom for strategisk planlegging. Årshjulet vil på det viset framstå som parallelle sirklar der dei ulike kalenderpunkta både markerer tidsrammer for administrasjon av årets EVU-tiltak og milepelar for utvikling og planleggjing av framtidige kurstilbod.

Mars

- Bispemøtet på vinteren vedtek langsiktig kursplan (års- og treårsplan) for EVU-arbeidet
- Prestane søker kurs hos lærestadene og søker om permisjon og økonomisk støtte til biskopen etter angitte frister.
- Møte med lærestadene og som drøftar behov, kursplanar og aktuelle tilbod
- Møte med EVU-ansvarlege i bispedømna for informasjon og erfaringsutveksling
- SEU (det sentrale etter- og vidareutdanningsutvalet) informerer partane og vil halde fram som eit forum for drøfting av EVU-arbeidet

April

- Biskopen innvilger studiepermisjon
- REU drøfter og legg rammar for framtidig EVU-arbeid i bispedømet

September

- Prestane søker kurs hos lærestadene og søker om permisjon og økonomisk støtte til biskopen etter angitte frister.
- EVU-konferansen drøfter felles utfordringar ved EVU-arbeidet og behov
- SEU-møte
- Biskopen innvilger studiepermisjon
- REU drøfter og legg rammar for framtidig EVU-arbeid i bispedømet

Oktober

- Bispemøtet evaluerer gjennomførte tiltak og drøfter aktuelle EVU-tilbod

I vidareutviklinga av eit slikt årshjul er det nødvendig å gjere bruk av dei retningslinene for EVU-arbeidet som finst i den nasjonale kompetanseutviklingsplanen "Prest & kompetanse" så vel som i de regionale planane for kompetanseutvikling. Ordninga føreset jamlege møte og løpande kontakt med studiestadene og også med den lokale administrasjonen i bispedømme.

BM-7/17 Vedtak:

- 1) Bispemøtet ber sekretariatet arbeide vidare med eit meir detaljert årshjul og med vidare avklaring av praktiske ordningar for å sikre eit godt samarbeid mellom arbeidsgjevar og dei teologiske lærestadene også i framtida.
- 2) Bispemøtet vil at ein i framtida også tilbyr EVU-kurs om forkynningas innhald, med innretning både mot bibelsk eksegese og kristen dogmatikk.
- 3) Bispemøtet ønsker ei vidare kartlegging av prestanes behov og ønsker for EVU-tiltak, og ber sekretariatet gjennomføre ei slik undersøking.
- 4) Både av omsyn til økonomi og breiddeeffekt er det tenleg at fleire EVU-tiltak blir gjennomført lokalt, ved prostivise kurs eller regionale samlingar.
- 5) Bispemøtet ber om at det blir utarbeidd meir kostnadseffektive ordningar for gjennomføring av PKU-kurs.
- 6) Bispemøtet vil avvente nye kurs om ledelse, inntil spørsmål knyttet til ny kirkeordning er mer avklart.

BM 8/17**Olavstipend 2018**

Olavstipendet ble opprettet i 1993 for å øke kunnskapen om kirken og dens rolle i samfunnet, og for å styrke kirkens kompetanse til å løse dens oppgaver. Stipendets formål er primært å bidra til utviklingen av praktisk-teologisk kunnskap og kunnskap om praktisk prestatjeneste, men kan også tildeles prosjekter innenfor andre fagteologiske områder når disse ligger innenfor stipendets formålsbeskrivelse.

Bakgrunn

Bispemøtet avgjør hvorvidt stipendet skal gis til én person (kr 100 000,- og frikjøp i 12 mnd.) eller til to personer (a kr 50 000,- og frikjøp i 6 mnd.). De senere år har det blitt utlyst to stipender. Det ser ut til å ha fungert godt.

Bispemøtet avgjør også hvorvidt stipendet/stipendene skal knyttes opp mot bestemt tematikk, eller være helt åpne. Dersom man vedtar det første, må også tematikken diskuteres. For Olavstipendet 2017 ble det i første omgang utlyst stipend med tilknytning til bestemte temafelt. Ved første gangs utlysning kom det ikke noen søknader. Sekretariatet utlyste dermed på nytt, denne gangen åpent, men med et ønske om søknader knyttet til religionsdialog i menigheten. Denne gangen kom det inn rundt ti søkere med bred tematisk spredning.

På denne bakgrunnen kan det virke som om åpen tematikk genererer flere søknader enn forhåndsbestemt tematikk. Utlysningen fra 2017 kan leses som et tegn på at mange prester ønsker å gå dypere inn i et bestemt felt som de selv har opparbeidet seg et engasjement for i sitt arbeid. Derfor er det gode grunner til å gi prester anledning til å

forfølge sine selvstendig valgte anliggender gjennom Olavstipendet. På den andre sida er det også visse temaområder som Bispemøtet har interesse av å få belyst. Det er mulig å utlyse ett stipend knyttet til en bestemt tematikk, og et annet åpent, evt. begge åpne men med en antydning om hvilken tematikk Bispemøtet foretrekker.

Aktuelle tema

Jesus i forkynnelsen

I dagens prekendiskurs er det mye fokus på hvordan er preken er oppbygget og framført. Prekenens *hvordan* er viktig. Men hva med prekenens *hva*? Hva sier dagens predikanter om Jesus? Hvilke bilder tegnes, hvilke historier fortelles? Er det den historiske Jesus som trer fram, den oppstandne, Jesus som lærer, som forbilde, som spedbarn, som frelser eller som himmelkonge? Et annet moment med samme tematikk er forkynnensens kontekst. Er det forskjell på den Jesus som viser seg i begravelser og den som viser seg i vielser? Den Jesus som viser seg i gudstjenesten og den som viser seg i konfirmantundervisninga? Er det diskrepans eller sammenheng mellom forkynnensens Jesus og liturgiens Jesus?

Et stipendprosjekt knyttet til Jesus-bilder i forkynnelsen kan gi oss ny kunnskap om norsk prekenpraksis og ny inspirasjon til å rette fokus mot forkynnensens tematikk.

Forkynnelse utenfor kirkerommet

Et mulig tema kan være knyttet til *forkynnelse utenfor kirkerommet*. De fleste prester preker jevnlig i menighetens gudstjenester, ved kirkelige handlinger og andre samlinger i kirkelig regi. Like fullt finnes det også andre formidlingsarenaer som kan utforskes. Flere prester, teologer og kirkelige ansatte skriver for lokale og regionale aviser, har radioandakt på NRK og markerer seg på andre arenaer der forkynnelse eller teologisk formidling er velkomment. Det er sannsynlig at denne formen for formidling når ut til andre enn utelukkende dem som går i kirka til vanlig.

Aktuelle problemstillinger kan være: Hvilke arenaer finnes for offentlig forkynnelse, og hvordan bruker prester dem? Hvilket uutnyttet potensiale for offentlig forkynnelse finnes? Hvordan påvirker formidlingskonteksten hvordan man preker og hva man preker om? Har denne typen formidling overføringsverdi til forkynnelsen fra prekestolen?

Et Olavstipend med denne tematikken kan være med på å utvikle en tenkning om hvordan kirka kan formidle sitt kjernebudskap i samfunnets fellesrom. Det har vært knyttet mye tenkning til kirkas politiske eller sosialetiske stemme, mens denne delen av kirkelig offentlig tale ikke i særlig grad er blitt tematisert tidligere.

BM-8/17 Vedtak:

Olavstipendet 2018 lyses ut som to stipender a 50 000 kroner og 6 måneders frikjøp fra stilling. Bispemøtet stiller søkerne fri til selv å utvikle tematikk, men vil prioritere søknader som tematiserer utfordringer knyttet til forkynnelse og formidlingen på ulike arenaer av Jesus Kristus.

BM 9/17**Tilsyn, ledelse og arbeidsgiversaker**

Biskopen er den øverste leder av prestedtjenesten i bispedømmet, jf Tjenesteordning for biskoper § 2, og prestedtjenesten er organisert i en egen hierarkisk oppbygget ledelseslinje, med biskop-prost-menighetsprest (sokneprest, kapellan m.v.). At biskopen leder prestedtjenesten betyr bla at biskopen har den myndighet som det følger av å være arbeidsgiver. Utøvelse av arbeidsgivermyndighet må skje innenfor rammer gitt i lov og avtale.

Bispemøtets arbeidsutvalg har vurdert det slik at vi til bispemøtene bør ha en fast bolk om tilsyn, ledelse og arbeidsgiversaker.

1. Bindende pålegg – tjenesteordning for biskoper § 1

Borg biskop meldte på forrige bispemøte et behov for å se nærmere på adgangen til å gi bindende pålegg, jf Tjenesteordning for biskoper § 1. Det forelå et notat om saken.

2. Medlemskap og tilsettingsforhold – kirkeloven § 29

Bispemøtet fikk tidlig en henvendelse fra KA om hvordan vi skal håndtere en situasjon hvor en ansatt melder seg ut av kirken men ønsker å fortsette ansettelsesforholdet. Saken er drøftet i arbeidsutvalget, og behandlet i bispemøtet i september 2016.

Det forelå et notat fra Kirkerådet om det generelle medlemskapskravet i kirkeloven § 29. Det forelå videre et notat fra KA. Ut fra dette blir det en oppgave å håndtere konkrete situasjoner som måtte oppstå. Det foreligger p.t. en sak i Bjørgvin bispedømme.

Det er avgjørende med god dialog mellom biskop og tilsettingsmyndighet (bispedømmeråd eller kirkelig fellelsråd), all den tid biskopens vedtak vil kunne gi store konsekvenser. Å gå til oppsigelse av en medarbeider vil utfordre bla økonomi, kapasitet og omdømme, og er noe man generelt sett må bestrebe seg på å unngå.

3. Ledelse av prestedtjenesten – aktuelle utfordringer

Biskopen leder prestedtjenesten i bispedømmet, og prostene leder prestedtjenesten i prostiene. Prestenes ledere har ansvar for å legge til rette for nødvendig samordning med virksomheten i de kirkelige råd.

Hva som aktualiseres som særlige utfordringer knyttet til ledelse av prestedtjenesten, vil nok variere. Men det foreligger kanskje også enkelte gjennomgående tendenser.

4. Fullmakt til studenter i menighetspraksis og stiftspraksis

Teologiske studenter har tre praksisperioder i løpet av studiet; menighetspraksis, institusjonspraksis og stiftspraksis.

Stiftspraksis er regulert i VTP-programmet, og skal være en selvstendig prestedtjeneste, men under veiledning og tilsyn. Stiftspraksis forutsetter biskopens fullmakt etter TOB § 10. Dersom biskopen ikke vil gi fullmakt, må lærestedet legge til rette for alternativ praksis. Vurderinger knyttet til utstedelse av fullmakt korresponderer tilsvarende vurderinger knyttet til ordinasjon. Det er likevel ikke urimelig å tenke seg at premissene for å gi fullmakt ifm praksis under studier kan være noe svakere enn premissene for å ordinere. Videre vil vurderinger knyttet til fullmakt kunne tangere skikkethetsvurdering

av kandidaten. Lærestedene forholder seg til et reglement om skikkethetsvurdering nedfelt i forskrift.

Fra tid til annen reises spørsmål om fullmakt til studenter også i menighetspraksis. Bispemøtet har tidligere lagt til grunn at menighetspraksis er observasjons- og fotfølgerpraksis. Lærestedene problematiserer denne beskrivelsen, og ønsker også å kunne tilby mer individuelt tilpassede praksisopplegg for studentene. Dette henger også sammen med at mange studenter har erfaring som sommervikar. Lærestedene melder også at biskopenes praksis på dette området er varierende. Det kan derfor være grunn til å drøfte dette på nytt.

5. Ordinerte prester i ikke-kirkelige stillinger

Bispemøtet har mottatt kopi av en henvendelse sendt til vedkommendes biskop som handler om hvordan kirken og biskopene forholder seg til personer ordinert til prestatjeneste som p.t. ikke er i kirkelig stilling.

BM-9/17 Vedtak:

Saken ble drøftet.

BM 10/17   Kontaktmøter

---

1. Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet

Hovedstyreleder Jørn-Henning Theis og generalsekretær Ørnulf Steen

1. Årsmeldingen for 2016. Den vil bli oversendt så snart den foreligger, sannsynligvis ca. 1. mars.
2. Sjømannskirkens strategi for perioden 2017 – 2020.
<https://www.sjomannskirken.no/strategi/>
3. Sjømannskirken og Den norske kirke etter de endrede relasjoner mellom kirke og stat .
4. Sjømannskirkens ordninger i forbindelse med ny ekteskapsliturgi.
5. Sjømannskirkens fasilitering av dialogen med olje- og gassnæringen i Norge om etiske spørsmål knyttet til klima, miljø og energiproduksjon .
6. Sjømannskirkens beredskapsarbeid og forholdet til Den norske kirkes menigheter, prostier og bispedømmer.
7. Eventuelle andre spørsmål knyttet til samarbeidsrelasjonen Sjømannskirken/Den norske kirke.

2. Kirkerådet

Kirkerådets direktør Jens-Petter Johnsen

1. Kirkemøtet 2017
2. Fra arbeidet i Kirkerådet
3. Den norske kirkes landsfond
4. Tilslutning til ”Thy Kingdom Come”
5. Høringssak – utpeking av biskop
6. Høringssak – regler for kirkevalg

7. Vigselsretten
8. Menighetsmøtet – vigselsaken
9. Utmelding og medlemskap - vigselsaken

BM-10/17 Vedtak:

Samtalen ble tatt til etterretning.

BM 11/17   Utvikling av Kompetansekartet

Bakgrunn

”Kompetansekart over prester i Den norske kirke og teologiske kandidater” ble opprettet i 2005 av Kirkedepartementet etter drøfting med Bispemøtet, Presteforeningen og Fagforbundet teologene, etter at det på en REU-konferanse høsten 2001 ble etterlyst et elektronisk kompetansekart over teologer og prester.

Å utgi oversikt over prester og teologer i Den norske kirke har lang tradisjon. I 1843 ble det utgitt *Geistlig kalender for kongeriget Norge*, og det er senere utgitt elleve slike oversikter. Den seneste ble utgitt av Den norske kirkes presteforening i 2000, *Presten i Den norske kirke og andre teologiske kandidater*.

Kompetansekartet er en database med to hovedelementer. Det ene er et register over personer ordinert til prestedtjeneste i Den norske kirke, samt andre teologer. Det andre er en modul for kursadministrasjon som inkluderer utlysning, søknad, saksbehandling og rapportering.

Evaluerings

Kompetansekartetets funksjonalitet har aldri vært fullt ut utnyttet. Ideen om å kunne søke etter prester med særskilt fagkompetanse har ikke vist seg å treffe noe behov, og funksjonen med opprettelse av CV er ikke kompatibel med det rekrutteringsverktøy som nå er i bruk (webcruiter). Det har også vist seg å være en svakhet at hver enkelt prest skal oppdatere informasjon om seg selv. I praksis er oversikten svært mangelfull, og dermed ubrukelig. Input av nye data baserer seg på at lærestedene skal oversende liste over nye teologiske kandidater, mens biskopene skal oversende liste over ordinerte personer. Tap av presterettigheter, endring av adresse eller død fanges opp kun sporadisk og tilfeldig.

Også funksjonene knyttet til kurssøknadsprosessen har svakheter. Kompetansekartet har ambisjoner om å være et helhetlig system for utlysning, søknad, påtegning, godkjenning og opptak. Det krever pålogging som må vedlikeholdes manuelt. Det fremstår både overdimensjonert og tungvint i bruk. En rekke administrative funksjoner, som for eksempel å gi brukernavn og passord, må utføres manuelt, noe som er svært ressurskrevende.

Veien videre

Bispemøtet har tidligere uttrykt behov for et oppdatert, elektronisk og søkbart register over personer ordinert til prestedtjeneste. Dette kan utvikles på grunnlag av en radikal forenkling av det eksisterende kompetansekartet.

Når det gjelder utvikling, informasjon om og påmelding til EVU-kurs for prester, har det også på det området vært en stor utvikling siden kompetansekartet ble etablert. Mens det tidligere var Presteforeningens fagråd som utviklet kurs, er det nå i stor grad lærestedene som gjør dette, riktignok på bakgrunn av dialog med kirken og fagforeningene. Lærestedene har behov for selv å registrere studenter til opptak, og vil derfor uansett måtte gjøre dette selv.

På denne bakgrunn foreslås det at kompetansekartet slik det foreligger i dag, avvikles. Det vil være et behov for et oppdatert, elektronisk, søkbart register over personer ordinert til prestedtjeneste i Den norske kirke. Dette elementet fra kompetansekartet videreføres i et nytt ordinasjonsregister.

Kursadministrative funksjoner ivaretas på en mer lettbeint og målrettet måte. Det kan utvikles rutiner for (1) søknad til biskop (tjenestevei om prostens) om studiepermisjon og studiestøtte og (2) søknad til lærested om opptak til kurs. Disse to søknadsprosessene må koordineres i forhold til hverandre, og settes inn i et helhetlig årshjul for arbeidet med kompetanseutvikling i presteskapet.

BM-11/17 Vedtak:

Bispemøtet ser behov for et oppdatert, elektronisk og søkbart register over personer ordinert til prestedtjeneste i Den norske kirke, og vil etablere dette. Det er samtidig behov for å etablere gode rutiner for hvordan en prest søker om studiepermisjon og kursopptak, samt at det foreligger administrative verktøy som er tjenlige til dette formål.

BM 12/17   Oppnevninger

Representant til Nådens fellesskap

I mail av 5. desember 2016 er Bispemøtet bedt om å oppnevne et medlem til Nådens fellesskap for perioden 2017 - 2020. Agder og Telemark biskop har representert Bispemøtet i Nådens fellesskap inneværende periode, domprosten har vært vara i samme periode.

Representant til styret i Norges Kristne Råd

Bispemøtet er i mail av 5. desember 2016 bedt om å oppnevne et medlem til styret i Norges Kristne Råd for perioden fra Rådsmøtet 2017 til og med Rådsmøtet 2019. Preses har representert Bispemøtet i styret i Norges kristne råd inneværende periode, visepreses har vært vara i samme periode.

Sentralt kontaktmøte

Bispemøtet er i brev fra Kirkerådet av 16. januar 2017 bedt om å oppnevne et medlem samt en vararepresentant til det nyetablerte kontaktmøte mellom arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene på sentralt nivå.

BM-12/17 Vedtak:

Bispemøtet oppnevner Stavanger biskop som medlem til Nådens fellesskap for perioden 2017-2020, med domprost som vararepresentant.

Bispemøtet oppnevner Bispemøtets preses som medlem til styret i Norges Kristne Råd for perioden fra Rådsmøtet 2017 til og med Rådsmøtet 2019, med visepreses som vararepresentant.

Bispemøtet oppnevner Bispemøtets preses som medlem til sentralt kontaktmøte, med visepreses som vararepresentant.

Bispemøtet oppnevner Borg biskop som medlem av Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, med domprost som vararepresentant.

Bispemøtet oppnevner Agder og Telemark biskop som medlem av Teologisk nemnd under Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, med domprost som vararepresentant.

Bispemøtet oppnevner Sør-Hålogaland biskop som medlem av arbeidsmiljøutvalget (AMU) for inneværende periode, med domprost som vararepresentant.

BM 13/17   Prosjekt om rekruttering og Den norske kirkes landsfond

---

Bispemøtet har fått oversendt fra Kirkerådet sak KR 7/17 Bruk av midler fra Kirkens Landsfond til rekruttering av kirkelige medarbeidere. I denne saken er det også referert til Bispemøtets tidligere behandlinger, jf sak BM 21/12 og BM 10/16. Saken skal behandles i Kirkerådet 23. Mars 2017. Bispemøtets behandling baserer seg på det oversendte saksfremlegg til Kirkerådet, samt utfyllende opplysninger gitt av Kirkerådets direktør i møtet.

BM-13/17 Vedtak:

Bispemøtet er innforstått med at Den norske kirkes landsfond er nedlagt som følge av forvaltningsreformen som trådte i kraft 1. januar 2017, og at fondets kapital er overført til Den norske kirke ved Kirkerådet uten nærmere føringer for bruk. Bispemøtet mener at Kirkerådet bør drøfte særskilt hvordan disse midlene bør forvaltes fremover. Generelt vil Bispemøtet uttrykke at tiltak rettet mot rekruttering til kirkelig arbeid må anses å være i pakt med fondets bakgrunn og særlige karakter, slik det også kom til uttrykk i BM 10/16.

Til det konkrete forslag om rekruttering vil Bispemøtet bemerke følgende:

- 1) Bispemøtet er kritisk til å bruke 8,4 mill av midler som kommer fra landsfondet allerede i første regnskapsår, og ser at fondet på denne måten raskt vil tømmes.

- 2) Prosjektet mangler en helhetlig prosjektbeskrivelse, og makter ikke å synliggjøre hvordan prosjektet vil skape endringer på sikt, dvs etter at prosjektperioden er avsluttet.
- 3) Prosjektet mangler en regional forankring, og gjør ikke god nok bruk av lokal kompetanse.
- 4) Bispemøtet er kritisk til at prosjektet forutsetter opprettelsen av fire stillinger i Kirkerådets sekretariat.

På denne bakgrunn vil Bispemøtet be om at det utarbeides en helhetlig strategi for rekruttering før saken fremmes for Kirkerådet til behandling. Bispemøtet vil også be om at det lages en egen sak om bruk av midler fra Den norske kirkes landsfond.